

De winterbehandeling, uw kerstcadeau voor de bijen

Tekst Harry Mouris

De imkerij is een passie van Harry Mouris. Hij runt samen met zijn vrouw Jacqueline B&B en Imkerij de Heugte in Oosterwolde.

De kamers voor de gasten hebben namen als De Kieps en De Korf. Hij vertelt zijn gasten graag over het houden van bijen. Hij deelt deze kennis met veel plezier en behaalde afgelopen jaar bij de NBV zijn diploma Leraar Imkeren. Voor Bijenhouden verzorgt hij dit jaar de beginnersrubriek.

Net zoals wij mensen ons in de winter terugtrekken in de warmte van ons huis, trekken de bijen zich ook terug in de kast. Ze vormen de bekende wintertros, de dicht opeengepakte bal waarin ze elkaar warm houden. De bal is overigens geen statisch geheel maar een voortdurende beweging van bijen binnen in de bal naar de buitenrand van de bal en vice versa.

De periode rond kerst, als de bijen bij licht vriezend weer hun balvormige wintertros hebben gevormd, is het moment waarop we de winterbehandeling (gang drie van het driegangenmenu) moeten uitvoeren.

De kou is onze vriend

Voor u als beginnend imker voelt het misschien raar aan om bij lage temperaturen de bijenkast te openen. U heeft immers geleerd in het voorjaar de kast pas te openen als het buiten

minimaal 16 graden is. Het grote verschil met de eerste voorjaarsinspectie ligt in het gegeven dat er rond deze tijd meestal geen broednest meer aanwezig is en we dus niet bang hoeven te zijn dat het broed afkoelt. Wanneer er geen broed meer is, zitten de mijten allemaal op de volwassen bijen. Dat betekent dat de varroamijt nu kwetsbaar is. Dit is hét moment om ze allemaal aan te pakken: ze kunnen zich niet verstoppen in gesloten broedcellen!

Het spannende moment

Toen ik net met imkeren was begonnen keek ik als een berg tegen de winterbehandeling op. Ik was bang de bijen te verstoren en iets fout te doen. Ik kan u geruststellen, het is één van de makkelijkste imkerklussen die er zijn. Als u de kast openmaakt om de behandeling uit te voeren, zult u zich afvragen: "Zijn ze er nog? Heeft de wintersterfte wel of niet toegeslagen? Zijn de bijen de herfst en het begin van de winter goed doorgekomen?".

Waskaars rollen. Foto FotoHelin images - Canva

Was smelten. Foto beebeepx - Canva

Kunt u verder nog iets doen?

Vanaf dit moment moet u de bijen met rust laten. Als het wat warmer weer is met een zonnetje kunt u de komende maanden genieten van de bijen die naar buiten komen om hun behoefte te doen. Hang dan geen wasgoed aan de lijn in de buurt van de kast, want de gele streepjes die hun ontlasting achter laat zijn behoorlijk hardnekkig.

De rustige maanden die nu voor u liggen kunt u gebruiken voor een aantal winterse imkerklussen:

• Oude raten omsmelten

Ik vind het omsmelten van oude raten echt één van de vieste klusjes uit de imkerij. Om de raten te smelten kunt u een stoomwassmelter gebruiken. Het principe van de smelter is dat stoom de was uit de raten smelt en de resten van de cocons etc. in het raam achterblijft als een donkerbruine substantie. Die kunt u vervolgens verwijderen. De raampjes met een mesje schoonkrabben en daarna in een bad met een hete sodaoplossing dompelen. Daarmee is de hele boel meteen ontsmet.

• Oude raampjes herstellen

U kunt de schoongemaakte raampjes vervolgens weer gebruiksklaar maken door de draadjes opnieuw te spannen of te vervangen.

• Kaarsen maken of nieuwe kunstraat (laten) maken

De ruwe vervuilde bijenwas die uit de smelter komt kunt u in een oude pan met wat water erin leggen. Verwarm het water rustig totdat alle was is gesmolten. Daarna kunt u het water samen met de gesmolten was in een emmer of plastic bak gieten en rustig af laten koelen. Na een dag zult u zien dat de gestolde bijenwas al behoorlijk schoon is. U kunt de plak bijenwas schoonkrabben en het proces eventueel herhalen tot er geen vuil meer in de was zit. Van deze was kunt u kaarsen gieten of deze laten omsmelten tot nieuwe kunstraat voor het volgende seizoen. Kunstraat is een duur goedje, dus wat is er mooier dan uw eigen bijenwas daarvoor te gebruiken. U kunt op deze manier een circulair systeem opbouwen. 🍀

Als u de zorg voor uw bijen het afgelopen jaar goed heeft uitgevoerd, is de kans groot dat ze het gered hebben. Het voelt erg naar als een volk het niet heeft gered. Als het u overkomt is het goed om de kastkaart er op na te slaan en te proberen te achterhalen wat de mogelijke oorzaak is geweest. Heeft u een behandeling niet uitgevoerd, of te laat misschien? Wat wilt u volgend seizoen anders doen? Overigens is er van nature een gemiddelde sterfte van ongeveer 10%. Aan de andere kant, als uw volk er gezond bij zit, dan voelt dat als een klein wonder en kerstcadeau van de natuur. Het is een teken dat u goed voor de bijen heeft gezorgd.

De praktijk van de winterbehandeling: oxaalzuur druppelen

U heeft een handwarme oplossing van oxaalzuur nodig, die u met een spuit voorzichtig over de bijen druppelt. Richt op de straatjes waar de bijen zitten. Gebruik ongeveer 5 ml per straatje. Sommige bijen kunnen toch

geïrriteerd reageren dus vergeet niet uw beroker aan te steken en uw imkerpak aan te trekken.

Als u nog twee broedbakken heeft staan dan zitten de bijen vrijwel altijd in de bovenste bak. Vrijwel altijd.... Soms zitten de bijen over beide bakken verdeeld. Geen probleem! Begin met de bovenste bak. Druppel daar oxaalzuur op de bijen. Als u klaar bent met de bovenste bak, haalt u die voorzichtig weg en behandelt u de bijen in de onderste bak op dezelfde manier. Wees wel voorzichtig met het optillen van de bovenste bak, zodat u de bijen zo min mogelijk stoort. Als u de kast weer sluit na de behandeling, is dat een moment om even stil te staan bij de winterse stilte en rust. De bijen blijven samen, ze werken samen om te overleven, en dat is eigenlijk een prachtig symbool voor de kerstdagen. Net zoals wij met onze familie en vrienden het jaar afsluiten en reflecteren op wat echt belangrijk is, doen de bijen dat op hun eigen manier in hun kast.